

ЗНАТАН ДОПРИНОС ОЧУВАЊУ И РАЗВОЈУ СРПСКЕ ОНОМАСТИКЕ

(Голуб Јашовић и Славица Јовановић, *Ономасџика
Малој Црнића*. Косовска Митровица – Мало Црниће:
Филозофски факултет – Библиотека „Србољуб Митић“,
2020, стр. 693)

У издању Филозофског факултета у Косовској Митровици и библиотеке „Србољуб Митић“ из Малог Црнића објављена је 2020. године монографија *Ономасџика Малој Црнића* аутора Голуба Јашовића и Славице Јовановић. Ова монографија резултат је дугогодишњег бављења ономастиком Голуба Јашовића, који овог пута резултате теренског рада објављује у коауторству са колегиницом Славицом Јовановић, а како наводе аутори, грађа је прикупљана у више наврата од 2016. до 2018. године. Монографија се састоји од уводних напомена (стр. 5–26), у којима су изнесени детаљни подаци о географском положају, становништву, обичајима, казивачима, културним, историјским и верским објектима, као и особинама косовско-ресавског дијалекта, деветнаест поглавља (стр. 27–670), с тим да свако поглавље чине ономастички подаци о једном селу, презентовани онако како је то у нашој ономастичкој науци оштеприхваћено, списка литературе (стр. 671–673) и прилога у виду карата и фотографија са терена (стр. 675–680). Рецензије (стр. 683–688) потписују проф. др Јордана Марковић, редовни професор у пензији Филозофског факултета у Нишу, проф. др Михај Радан, редовни професор Западног универзитета у Темишвару, и проф. др Драган Лилић, ванредни професор у пензији Филозофског факултета у Косовској Митровици са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Ономасџика Малој Црнића резултат је исцрпног рада на терену и чини својеврсни приказ антропонима и топонима, а надовезује се на претходна истраживања и објављене ономастичке студије Голуба Јашовића (нпр. *Тамнич на Тимоку, лексика и ономасџика*, 2012; *О љовору и именима Уљара код Пришћине*, 2014; *Ономасџика љодјухорској села Својнова*, 2016; *Ономасџика слика реке Косанице*, 2018. и др.).

Поред несумњивог значаја за лингвистику, нарочито за ономастику, ова монографија важна је и за становнике испитиваног краја, будући да су поред антропонима и топонима презентовани и културолошки подаци. Аутори наводе историјски драгоцене чињенице и износе податке о привредној делатности становништва, локалним путевима и засеоцима, водоводној мрежи, верским уверењима становника и др.

Ономастички материјал пописан је у деветнаест села која административно припадају општини Мало Црниће и Браничевском округу. То су села Врбница, Велико Село, Крављи До, Топоница и Шљивовац, настањена са леве долинске стране реке Млаве, и села Аљудово, Батуша, Божевац, Велико Црниће, Забрега, Калиште, Кобиље, Кула, Мало Градиште, Мало Црниће, Салаковац, Смољинац, Црљенац и Шапине, смештена са десне стране поменутих реке Млаве.¹

Аутори, нажалост, нису забележили комплетну ономастичку грађу. Сва мушка и женска лична имена, мушки и женски хипокористици, породични и лични надимци, презимена и топономастичка грађа записани су у селима Батуша, Божевац, Мало Градиште, Мало Црниће, Смољинац, Црљевац и Шљивовац. У осталим селима пописани су само породични надимци, презимена и топонимија, а обиман корпус ономастичке грађе навођен је у оквиру сваког села засебно.²

1 Грађа је бележена и у српским и у влашким селима. Влашка села су Аљудово, Врбница, Забрега, Кобиље и Шљивовац. С обзиром на то да се у селима мешају одлике више дијалеката, овај терен изузетно је погодан и за различита дијалектолошка истраживања. На наведеном простору говори се косовско-ресавским дијалектом. Становници влашког порекла говоре својим влашким говором, али уз то једнако добро користе и српски језик.

2 У Аљудову су забележени топоними, а од антропонима породични надимци и презимена. У Батуши су забележени топоними, а од антропонима се сусрећемо са породичним надимцима, презименима, мушким личним именима, женским личним именима, мушким хипокористичима, женским хипокористичима, мушким личним надимцима и женским личним надимцима. Божевац, једно од највећих села у Стигу, очекивано има и велики број онимских јединица. Забележени су топоними, а од антропонима породични надимци, презимена, мушка лична имена, женска лична имена, мушки хипокористици, женски хипокористици, мушки лични надимци и женски лични надимци. У Великом Селу имамо топониме, а од антропонима породичне надимке и презимена. Из Великог Црнића добијам богату топонимијску грађу, а од антропонима породичне надимке и презимена. Аутори у Врбници бележе топониме, а од антропонима породичне надимке и презимена. У Забреги имамо топониме, а од антропонима, такође, породичне надимке и презимена. Из Калишта аутори доносе богату топонимијску грађу, а од антропонимских јединица породичне надимке и презимена. Из Кобиља аутори доносе топониме, а од антропонима породичне надимке и презимена. У Крављем Долу забележени су топоними, а од антропонима породични надимци и презимена. Из Куле је представљена топонимијска грађа, а од антропонима забележени су, такође, само породични надимци и презимена. У Малом Градишту забележени су топоними, као и све антропонимске категорије. У Малом Црнићу, насељу које има нешто више од хиљаду становника, забележена је богата топонимијска грађа, а од антропонимских категорија забележени су и породични надимци, и презимена, и мушка лична имена, и женска лична имена, и мушки хипокористици, и женски хипокористици, и мушки лични надимци, и женски лични надимци. У грађи из Салаковца сусрећемо се

Лична имена навођена су азбучним редом, као и лични надимци, код којих је наведена и њихова семантика, уколико је позната. Што се тиче презимена, забележено је све што се могло забележити на терену – наведене су информације о носиоцима презимена, где и када су се населили, која им је крсна слава, као и број породица које живе у селу са истим презименом. По својој структури, презимена су иста као и у другим крајевима на српском дијалекатском простору, али присутан је и знатан број страних презимена, нпр. *Бреслер, Каурин, Паленија, Шукунда* и др. У свим селима забележени су породични надимци, будући да скоро свака породица у овом пределу има свој надимак. Код навођења хипокористика дато је пуно име од којег је хипокористик изведен. Забележене су укупно 9.262 ономастичке јединице, од тога 2.100 топонима и 7.162 антропонима. Пописани су и сви етници и ктетици, а скоро свака ономастичка јединица дефинисана је и акцендована онако како је слухом регистрована. Упркос чињеници да је испитивани терен претежно равничарског типа, забележена је изузетно богата топонимијска грађа, а то се може издвојити као једна од најважнијих вредности монографије.

Тежња аутора да учине свеобухватни приказ општине Мало Црниће, како лингвистички тако и ванлингвистички, приказана је кроз списак библиографских јединица (в. Литературу, стр. 671–673), које нису искључиво лингвистичке већ обухватају и поље антропологије, историје, социологије и др., што је још један од показатеља вредности монографије *Ономастика Малој Црниће*.

С обзиром на то да нема много лингвистичких радова о наведеном пределу, овај подухват Голуба Јашовића и Славице Јовановић сам по себи је од немерљивог значаја за науку, а прикупљена и забележена грађа чиниће свакако добар основ за даља истраживања.

Душан Р. Стефановић³

са топонимима, а од антропонимских категорија са породичним надимцима и презименима. У Смољинцу су забележени топоними, а од антропонима породични надимци, презимена, мушка лична имена, женска лична имена, мушки хипокористици, женски хипокористици, мушки лични надимци, као и женски лични надимци. Из Топонице аутори доносе богату топонимијску грађу, а од антропонима породичне надимке и презимена. У Црљенцу су забележени топоними, а од антропонима породични надимци, презимена, мушка лична имена, женска лична имена, мушки хипокористици, женски хипокористици, мушки лични надимци и женски лични надимци. У Шапину су забележени топоними, а од антропонима породични надимци и презимена, док су из Шљивовца презентовани топоними, а од антропонима породични надимци, презимена, мушка лична имена, женска лична имена, мушки хипокористици, женски хипокористици, мушки лични надимци и женски лични надимци.

3 Лектор за српски језик Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици; dusan.stefanovic@pr.ac.rs.